

Aandacht & dankbaarheid

Tekst : Jos Aarnoudse

Het is op zich al wonderlijk dat we ons laten aanspreken door teksten van eeuwen terug. Wat weet de apostel Paulus nu eigenlijk van het westerse leven in de 21^e eeuw? Waarom lezen we dan zijn woorden? Omdat we nu eenmaal zo koppig zijn om te blijven geloven dat God ons aanspreekt via de Bijbel? En dus 'moet' er wel iets in zitten dat wij er dan wel uit weten te halen? Maar dan bepaalt onze horizon dus ongeveer wat het te zeggen heeft.

Gods woord is niet geboeid

Opmerkelijk is dat de apostel juist in zijn pastorale brieven al reflecteert op de rol die het geschreven woord van Gods openbaring heeft te spelen in de kerk die aan het ontstaan is. Hij zegt: wij kunnen wel 'geboeid' zijn, vastgeklonken aan onze verstaanshorizon, maar 'Gods woord is niet geboeid' (2 Timoteüs 2:2).

Mijn vader vertelde dat hij vroeger als tiener onder de oud-gereformeerde leespreken, waar hij niks van snapte, stiekem in de kerk in zijn bijbeltje de evangeliën zat te lezen. Verhalen over Jezus en woorden van Jezus, waar overigens zelden over gepreekt werd in zijn kerk en waar thuis ook nooit over gepraat werd. Maar hij vertelde, dat hij zo tot geloof kwam. Buiten alle kaders om, in aanraking met Jezus. Hij leerde dus "van kindsbeen de heilige schriften, die hem wijs maakte tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus" (2 Timoteüs 3:15). Maar het ging op een eigen door de Geest gestuurde manier. Niet geboeid door de oud-gereformeerde prediking. En Paulus voegt er dan aan toe: "elk van God ingegeven schriftwoord is ook (!) nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en oip te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust." (2 Timoteüs 3:16, NBG vertaling).

In de praktijk brengen

Welnu, dat doen we dan ook op dinsdag 14 maart, als we samen ons buigen over twee stukjes van de apostel aan Timoteüs uit de eerste brief aan hem gericht, die we in de bijbel vinden. Het gaat om 1 Timoteüs 4:1-5 en 1 Timoteüs 6:6-11 en de verzen 17-19. Wij doen dat aan de hand van een fijnzinnige overdenking van ds. Sam Janse uit het boekje 'Eenvoudig leven'. Wij proberen in de praktijk te brengen wat Paulus Timoteüs voorhield voor het kerkelijke opbouwwerk: met elkaar in gesprek zijn om als mensen van God toegerust te zijn tot 'alle goed werk' dat deze tijd vraagt.

Geen overgeestelijke sombere soberheid

We laten even liggen dat Paulus zich best pittig uitlaat over zijn opponenten. Het gaat er vooral in het eerste stukje over, dat hij een overgeestelijke soberheid afwijst. Daar heeft de Nederlandse protestantse traditie ook best een handje van gehad. De 'brede weg' was toch vooral de weg van de zinnelijke en lichamelijke begeerte. Paulus zegt: het door God geschapen leven is goed. Of het nu om eten en drinken gaat, of om de lichamelijke liefde: daar is op zich niks mis mee, als het in dankbaarheid aanvaard wordt. Daar valt het woord 'dankbaarheid', dat onze aandacht trekt. Weet de goede gaven van God op waarde te schatten (te 'heiligen') 'door het woord van God en door het gebed'. Ook daar staan we nog wel even bij stil.

Maar wat is genieten dan?

Okay, we mogen dus genieten van alle goede gaven die de goede God ons schenkt. Maar tegelijk voelen we aan, dat wij in en cultuur leven waarin dat helemaal is doorgesloten. Voor we het weten zijn we in onze kring allerlei vreselijke voorbeelden van overdaad en consumentisme aan het uit wisslen. Het gaat dan vooral steeds over anderen. Hebben we wel door hoe gewoon en vanzelfsprekend, althans de meeste van ons, we onze eigen 'overdaad en consumentisme' zijn gaan vinden? Een zekere welstand went heel snel. Toch, dat zogenaamde 'elfde gebod' (zo heet een grand-café in Noodwijk) dat luidt: gij zult genieten, stuit ons ook tegen de borst. Althans: wat is het ware genieten dan eigenlijk? Toch niet je kop in het zand steken en als maar alleen je eigen plezier achterna gaan?

Het tweede stukje van Paulus gaat over geldzucht en grenzen aan de groei. Je bent met niks ter wereld gekomen, en je kunt ook niks meenemen, schrijft hij. Als we onderdak en levensonderhoud hebben, zou het dan niet genoeg moeten zijn? Materiële welvaart is wel degelijk een verzoeking. Maar als je 'in de tegenwoordige wereld' bemiddeld bent, besef dan, dat God het ons "rijkelijk ten gebuike geeft om wèl te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig en mededeelzaam" (1 Timoteüs 6: 17-18).

Hoe laveer je nu tussen de Scylla en Charibdis, zeker ook in het licht van allerhande vormen van armoede in onze wereld, van de sombere soberheid enerzijds en het ontkennende plezier anderzijds? Er moet toch een middenweg zijn van 'vreugdevolle matigheid'?

Dankbaarheid en aandacht

We komen uit bij de woorden 'dankbaarheid' en 'aandacht'. Uiteraard kun je niet bij alle dingen in het leven eindeloos stil staan en in mijmering verzinken, maar iets meer met aandacht leven, wensen wij elkaar toch wel toe. Stil staan bij het ongewone gewone, als zegening van God. Elke dag ook eens stil staan bij een paar punten die je tot dankbaarheid kunnen stemmen. Niet om struisvogel te worden voor de problemen en zorgen die er ook zijn, maar wel om Gods goede gaven die er óók zijn werkelijk op waarde te schatten. En om daar dan ook weer behoedzaam mee te leren omgaan ('leer voor overdaad ons wachten').

Ze worden 'geheilgd door het woord van God en door gebed', schrijft Paulus. We staan in onze kring ook even stil bij hoe dat nu bij ons gaat: bidden en bijbellezen in ons persoonlijk leven of in het gezin waar we deel van uitmaken (groter of kleiner). Er is behoefte aan revitalisatie van uitgesleten tradities, maar dan wel met maatwerk voor ieders gezinssituatie. Beter bewust en met aandacht minder frequent dan elke dag nietszeggende momentjes bij het eten, opstaan en slapen gaan.